

การส่งเสริมอาชีพเลี้ยงจิ้งหรีด

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวไร่ จังหวัดมหาสารคาม

ในตำบลเขาวไร่มีแหล่งน้ำที่สำคัญแห่งหนึ่ง คือ อ่างเก็บน้ำห้วยค้อ และด้วยอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ประชาชนทุกหมู่บ้านในตำบลใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ และประมง ซึ่งโดยเฉพาะการทำประมงนี้ทำรายได้ให้กับประชาชนอย่างมาก เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวไร่ขอความร่วมมือไปยังกรมประมงให้สนับสนุนพันธุ์กุ้ง พันธุ์ปลากว่าล้านตัวนำมาปล่อยในอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ทุกปี และด้วยชาวประมงมักใช้จิ้งหรีดเป็นเหยื่อในการตกกุ้ง ตกปลา รวมทั้งนิยมนำมาบริโภค ทำให้ในปี 2544 ชาวบ้านผู้หนึ่งได้เกิดแนวคิดที่จะทำการเพาะเลี้ยงจิ้งหรีดเพื่อจำหน่าย โดยทำการรวมกลุ่มอาชีพเลี้ยงจิ้งหรีด (ยุวเกษตร) ขึ้นเนื่องจากเห็นว่าในตำบลยังไม่มีผู้ใดประกอบอาชีพนี้และผลผลิต(จิ้งหรีด)มีไม่เพียงพอต่อการตลาดของตลาดรวมทั้งอาชีพนี้สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ แต่ด้วยยังขาดองค์ความรู้และเงินทุน ทำให้เกิดปัญหาในการผลิต และในขณะเดียวกัน

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: นาเชือก

จังหวัด: มหาสารคาม

ประชากร: 7,292 คน

พื้นที่: 66.47 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

อบต. เขาวไร่ จัดโครงการ "ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงจิ้งหรีด" ขึ้นในปี 2546 เพื่อสนับสนุนกลุ่มยุวเกษตรให้เป็นแบบอย่างของการประกอบอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่ในท้องถิ่น และต้องการส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. กลุ่มยุวเกษตรได้มีการรวมกลุ่มกันอย่างจริงจังในปี 2544 โดยมีสมาชิก 10 คน ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 13 คน และได้ส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านอื่นๆ (หมู่ 4 และหมู่ 16) ในตำบลเขาวไร่ รวมกลุ่มกันเลี้ยงจิ้งหรีดด้วย โดยรวมแล้วมีสมาชิกรวมทั้ง 3 แห่งมีสมาชิกทั้งหมด 50 คน โดยให้ประธานกลุ่มยุวชนเกษตรเป็นวิทยากรในการอบรมการประกอบอาชีพเลี้ยงจิ้งหรีด
2. อบต.เขาวไร่ ประสานงานกับทางกรมส่งเสริมการเกษตรประจำจังหวัดมหาสารคาม เพื่อจัดวิทยากรมาให้การฝึกอบรมกับสมาชิกกลุ่มฯ เกี่ยวกับเทคนิคในการเพาะเลี้ยงจิ้งหรีดอย่างถูกวิธี รวมทั้งติดต่อไปยังเจ้าหน้าที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลเขาวไร่ เพื่อเป็นผู้แนะนำการพัฒนารูปแบบการเลี้ยง และจัดทำระบบจดบันทึกข้อมูล กล่าวคือ เป็นข้อมูลการเลี้ยงตั้งแต่เริ่มต้น การเลี้ยงจนกระทั่งจับขาย
3. การดำเนินงานด้านก่อสร้างและจัดซื้ออุปกรณ์ โดยได้รับการสนับสนุนจาก อบต.เขาวไร่
 - การก่อสร้างโรงเรือนทดลองเลี้ยง ขนาด 3 x 4 เมตร
 - จัดซื้ออุปกรณ์ในการเลี้ยงจิ้งหรีด เช่น กะละมัง ตาข่าย
4. กลุ่มยุวเกษตรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มขึ้นเพื่อดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานภายในกลุ่มฯ จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน

เหรียญกษาปณ์ และกรรมการกลุ่ม รวมทั้งมีกลุ่มที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มฯ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต.ปลัด อบต.เกษตรตำบลเขาวัวไร

5. สมาชิกกลุ่มได้ทำการระดมทุนทั้งหมด 13 หุ้น ราคาหุ้นละ 100 บาท เป็นเงินทั้งหมด 1,300 บาท สำหรับเป็นเงินหมุนเวียนภายในกลุ่มฯ

6. อบต. เขาวัวไรทำการประชาสัมพันธ์ โดยทำการติดต่อไปยังสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 มาถ่ายทำการประกอบอาชีพเลี้ยงจิ้งหรีดของกลุ่มยุวเกษตรกร เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ในการเลี้ยงจิ้งหรีดและขยายตลาดให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้างมากขึ้น

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. อบต.เขาวัวไรจัดสรรงบประมาณสำหรับสนับสนุนกลุ่มยุวเกษตรกรในการเลี้ยงจิ้งหรีด
 - ก่อสร้างโรงเรือนทดลองเลี้ยง จำนวน 36,000 บาท
 - ซื้ออุปกรณ์การเลี้ยงจิ้งหรีด 10,000 บาท
2. กลุ่มสวนผึ้ง จังหวัดขอนแก่น สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และพันธุ์จิ้งหรีด

การระดมทุน/การระดมหุ้น

1. ระดมทุนจากสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน 13 หุ้นๆ ละ 100 บาท เป็นเงิน 1,300 บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. โรงเรือนทดลองเลี้ยง จำนวน 1 หลัง
2. กะละมัง 200 ใบ
3. ดาข่ายป้องกันไก่เข้าไปกินจิ้งหรีด

บุคลากร

1. สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน 13 คน ทำหน้าที่เลี้ยงจิ้งหรีด โดยแบ่งหน้าที่กันทำอย่างชัดเจน (ให้อาหาร เปลี่ยนน้ำวันละ 2 ครั้งทุกวัน) ซึ่งสมาชิกทุกคนจะผลัดเวรกัน
2. เจ้าหน้าที่ อบต. จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ประสานงานและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในกลุ่ม
3. ที่ปรึกษากลุ่ม จำนวน 4 คน คอยให้คำแนะนำและสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มฯ

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ต้นปี 2546	-อบต.เขาวัวไรได้รับทราบปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ในการเลี้ยงจิ้งหรีดของกลุ่มยุวเกษตรกร จึงเกิดแนวคิดที่จะสนับสนุน เนื่องจากเห็นว่ากลุ่มฯ ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และอาชีพนี้มีโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในตำบลได้ -คณะผู้บริหาร อบต. เขาวัวไร ประชุมเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือกลุ่มยุวเกษตรกร	-อบต.เขาวัวไร/กลุ่มยุวเกษตรกร
เมษายน 2546	-กลุ่มสวนผึ้ง จังหวัดขอนแก่น สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และพันธุ์จิ้งหรีด -ประสานงานไปยังกรมส่งเสริมการเกษตรจังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอให้เป็นวิทยากรฝึกอบรมกับสมาชิกกลุ่มฯ และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร	-กลุ่มสวนผึ้ง จังหวัดขอนแก่น/ อบต.เขาวัวไร/กรมส่งเสริมการเกษตรประจำจังหวัดมหาสารคาม/เจ้าหน้าที่จากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
	เทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลเขาวไร่ เพื่อเป็นผู้ให้คำแนะนำให้กับกลุ่มฯ	ประจำตำบลเขาวไร่
พ.ศ. ๒๕๕๖	-จัดทำหลักสูตรการอบรมการเลี้ยงจิ้งหรีดให้กับสมาชิกกลุ่มใหม่ที่สนใจ	-อบต.เขาวไร่ / ประธานกลุ่มยุวเกษตร
สิงหาคม 2546	-อบต. เขาวไร่ ให้เงินสนับสนุนจำนวน 46,000 บาท เพื่อทำการก่อสร้างโรงเรือนทดลองเลี้ยง และจัดซื้ออุปกรณ์ในการเลี้ยงจิ้งหรีด -ก่อสร้างโรงเรือนทดลองเลี้ยง -จัดซื้ออุปกรณ์ในการเลี้ยงจิ้งหรีด	-อบต.เขาวไร่
2546	-ดำเนินการเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด	-อบต.เขาวไร่ / สมาชิกกลุ่มฯ
2546	-ประสานงานกับสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 มาถ่ายทำสารคดี เผยแพร่และประชาสัมพันธ์	-อบต.เขาวไร่/สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
พฤศจิกายน 46	ขยายการเลี้ยงไปสู่หมู่บ้านอื่นๆ ในตำบลเขาวไร่	-อบต.เขาวไร่ / ประธานกลุ่มยุวเกษตร

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร -- -- บทบาทความร่วมมือ --

-กรมส่งเสริมการเกษตร	-ช่วยเหลืองานวิชาการโดยส่งเจ้าหน้าที่มาเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด
-ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลเขาวไร่	-เป็นผู้ให้คำแนะนำในการพัฒนารูปแบบการเลี้ยง
-สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7	-ถ่ายทำสารคดีการเลี้ยงจิ้งหรีด และเผยแพร่ทางโทรทัศน์

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. กลุ่มยุวเกษตร (อาชีพเลี้ยงจิ้งหรีด) ขาดองค์ความรู้ในการเลี้ยงจิ้งหรีด โดยในช่วงแรกทำการเลี้ยงจิ้งหรีดในบ่อปูน พอจิ้งหรีดออกกลุ่มก็จะตายหมด ต่อมาทดลองเลี้ยงในกะละมัง ใช้หญ้าและเอาน้ำใส่จานเลี้ยง แต่ก็ประสบปัญหาเดียวกัน
2. แต่ก่อนจิ้งหรีดยังไม่ได้รับความนิยมในการบริโภคและนำมาเป็นเหยื่อตกปลา ตกกุ้งมากเท่าที่ควร ทำให้ราคาจำหน่ายจิ้งหรีดเพียงขีดละ 20 บาท
3. กลุ่มยุวเกษตรเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่เลี้ยงจิ้งหรีดในตำบลเขาวไร่ และยังไม่มีการจัดทำระบบการบันทึกการเลี้ยงอย่างถูกวิธี

หลังการดำเนินการ

1. เมื่อสมาชิกกลุ่มฯ ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการเลี้ยงจิ้งหรีด โดยปรับปรุงระบบการเลี้ยงใหม่ คือ เปลี่ยนจากการเลี้ยงในบ่อปูนเป็นเลี้ยงในกะละมัง ให้อาหารผสมสำเร็จ ปรับปรุงวิธีการให้น้ำโดยใช้หลักการของตะเกียงกระป๋อง คือ ใช้ฝ้ายเหมือนไส้ตะเกียงแล้วจุ่มลงไปลงในขวดน้ำ

- เวลาจังหวัดมากินก็จะกินที่ปลายไส้ ทำให้จังหวัดไม่จมน้ำตาย ทำให้สามารถเลี้ยงจังหวัดได้ประมาณรุ่นละ 35 กะละมังๆ ละ 5 ชีด โดยใช้เวลาเลี้ยงรุ่นละ 45 วัน
2. ปัจจุบันทางกลุ่มยุทธศาสตร์จำหน่ายจังหวัดชิตละ 30 บาท หรือ กิโลกรัมละ 300 บาท ซึ่งสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มเฉลี่ยคนละ 2,500 บาทต่อเดือน
 3. ปัจจุบันมีชาวบ้านในหมู่บ้านเริ่มสนใจเลี้ยงจังหวัด โดยได้ขยายการเลี้ยงจาก 1 แห่ง เป็น 3 แห่ง ได้แก่ หมู่ 4 และ หมู่ 16 และได้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลการเลี้ยงอย่างถูกวิธี กล่าวคือ เป็นข้อมูลการเลี้ยงตั้งแต่เริ่มต้นการเลี้ยงจนกระทั่งนำไปจำหน่าย

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. การขาดองค์ความรู้ในการเลี้ยงจังหวัด	1. อบต.ติดต่อกับกรมส่งเสริมการเกษตรประจำจังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอให้เป็นวิทยากรฝึกอบรมกับสมาชิกกลุ่มฯ และเจ้าหน้าที่จากศูนย์เทคโนโลยีทางการเกษตรเพื่อเป็นพี่เลี้ยงให้กับสมาชิกกลุ่มฯ และพัฒนาการเลี้ยงในรูปแบบใหม่ๆ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. สมาชิกต้องซื่อสัตย์และเคารพกติกาของกลุ่มรวมทั้งการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ
2. การสร้างความร่วมมือและความไว้วางใจกันและกันระหว่าง อบต.เขาวไร่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (คือ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลเขาวไร่ ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ) และชาวบ้าน โดยเฉพาะชาวบ้านที่มองเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับร่วมกัน
3. การเปิดโอกาสให้ชาวบ้านบริหารกันเองในรูปแบบของเรือนหุ้น ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ และให้คณะกรรมการกลุ่มทำการบริหารจัดการกลุ่มเอง รวมทั้งผู้บริหาร อบต. เขาวไร่ ทำการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้มีความยั่งยืนต่อเนื่อง เพราะขณะนี้ผลผลิต (จังหวัด) ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด นอกจากนี้ยังมีการค้นพบวิธีการเลี้ยงจังหวัดแบบใหม่จากการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ รวมทั้ง อบต.เขาวไร่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่สนใจในการจัดทำกิจกรรมลักษณะเดียวกับ อบต.เขาวไร่ คณะผู้บริหาร อบต.เขาวไร่พร้อมที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ ความพร้อมของงบประมาณ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ตลาดรองรับ ศักยภาพของกลุ่มอาชีพ และการสนับสนุนด้านวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสมัย รัตนธรรม
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัวไร
ที่อยู่ : หมู่ 5 ตำบลเขาวัวไร อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 44170
โทรศัพท์ : (043) 779 - 473, (09) 6417768

ชื่อ-นามสกุล : จ.อ.อำนาจ วินทะยุธ
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัวไร
ที่อยู่ : หมู่ 5 ตำบลเขาวัวไร อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 44170
โทรศัพท์ : (043) - 779 - 473

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวประนอม พันสุน้อย
ตำแหน่ง : ประธานกลุ่มยุวเกษตร
ที่อยู่ : ตำบลเขาวัวไร อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 44170
โทรศัพท์ : 043-779473

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2546

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัวไร่
สถานที่ตั้ง	หมู่ 5 ตำบลเขาวัวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 44170
ขนาดพื้นที่	66.47 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	5,266,797.00 บาท (ปีงบประมาณ 2546)
งบประมาณรายได้	5,266,797.00 บาท (ปีงบประมาณ 2546)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	23 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 18 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	7,292 คน
จำนวนครัวเรือน	1,633 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	4-5 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	25,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตชุมชน	ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลเขาวัวไร่ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ มีสวนป่าหลังและ อ้อย มีพื้นที่สำหรับการเกษตรทั้งสิ้น 22.69 ไร่ นอกจากนั้นยังมีแหล่งน้ำที่สำคัญของตำบล คือ อ่าง เก็บน้ำห้วยค้อ ประชาชนทุกหมู่บ้านใช้ประโยชน์ใน อ่างเก็บน้ำอย่างเต็มที่ โดยใช้ทำการเกษตร เลี้ยง สัตว์ และทำประมง